

RĂZBOIUL
HOMARILOR

Elizabeth Gilbert (n. 1969 în Waterbury, Connecticut; studii de științe politice la New York University) a devenit celebră odată cu apariția volumului autobiografic *Mănâncă, roagă-te, iubeste* (2006), megabestseller internațional (10 milioane de exemplare publicate în lume, traduceri în 30 de limbi) apărut în românește la Humanitas în 2008 (60 000 de exemplare publicate până la începutul lui 2011), ecranizat în 2010, cu Julia Roberts și Javier Bardem în rolurile principale. Volumul de povestiri *Pelerinii* (1997; Premiul Pushcart și nominalizare pentru Pen/Hemingway Award în 1998), apărut și el în românește (Humanitas, 2010), reprezintă debutul ei literar. Au urmat romanul *Stern Men* (2000; tradus în versiunea de față sub titlul *Războiul homarilor*), încununat în 2001 cu Kate Chopin Literary Award, volumul non-fiction *Ultimul bărbat american* (2002; Humanitas, 2009), finalist în competiția pentru două premii importante – National Book Award și National Book Critics Award –, volumul autobiografic deja menționat și continuarea lui, *Și am spus da. O poveste de iubire*, cu titlul original *Committed. A Skeptic Makes Peace with Marriage*, devenită curând bestseller în Statele Unite.

A fost colaboratoare la diverse publicații, printre care ediția americană a revistei *GQ*, articolele ei primind două nominalizări pentru National Magazine Award. Un articol din 1997, „The Muse of the Coyote Ugly Saloon“, bazat pe experiența autoarei ca angajată într-un bar newyorkez, a stat la baza filmului *Coyote Ugly*. În 2008, revista *Time* a inclus-o în topul celor mai influenți 100 de oameni din lume.

Elizabeth Gilbert locuiește împreună cu soțul ei, José Nunes, într-un orașel din New Jersey; lucrează în prezent la un nou roman.

ELIZABETH GILBERT

RĂZBOIUL
HOMARILOR

Traducere din engleză de
OANA ELENA STRUGARU



HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Mona Antohi
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Cristina Jelescu
DTP: Corina Roncea, Dan Dulgheru

Tipărit la R.A. Monitorul Oficial

Elizabeth Gilbert
Stern Men
Copyright © Elizabeth Gilbert, 2000
All rights reserved.

© HUMANITAS, 2011, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
GILBERT, ELIZABETH

Războiul homarilor / Elizabeth Gilbert; trad.: Oana Elena Strugaru. –
București: Humanitas, 2011
ISBN 978-973-50-3152-7
I. Strugaru, Oana Elena (trad.)
821.111-31=135.1

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 021 311 23 30 / 0372 189 509

Lui Michael Cooper,
pentru nonșalanța de care a dat dovadă

În vara anului 1892, într-un acvariu de la Woods Hole, un melc a fost pus la un loc cu o femelă de homar de aproape douăzeci și cinci de centimetri, care era ținută în captivitate cam de opt săptămâni. Melcul, de dimensiuni obișnuite, nu a fost atacat vreme de mai multe zile, dar, în cele din urmă, răzbit de foame, homarul i-a spart cochilia, bucată cu bucată, și i-a devorat părțile moi.

Homarul american:

Studiu asupra comportamentului și dezvoltării

Dr. Francis Hobart Herrick

1895

Spre deosebire de alte crustacee, cărora nu le pasă de binele puilor lor, femela de homar își ține puii aproape până când aceștia sunt destul de mari ca să se avânte singuri în viață.

Cuvinte despre crabi, creveți și homari
William B. Lord
1867

Nașterea lui Ruth Thomas n-a fost dintre cele mai ușoare. A venit pe lume într-o săptămână plină de furtuni cumplite, legendare. În ultima săptămână din mai 1958, n-a fost chiar un uragan, dar nici vreme calmă, iar insula Fort Niles a fost de-a dreptul biciuită. În timpul acestei furtuni, soția lui Stan Thomas, Mary, a îndurat un travaliu neobișnuit de greu. Era primul ei copil. Nu era o femeie masivă, iar copilul se încăpățâna să nu iasă. Mary Thomas ar fi trebuit dusă la un spital de pe continent și îngrijită de un doctor, dar pe o astfel de vreme nu puteai să transportești cu barca o femeie în chinurile facerii. Pe Fort Niles nu era nici un doctor; nici măcar asistente. Femeia n-a avut parte de nici un fel de îngrijire medicală. A trebuit să se descurce de una singură.

Mary s-a văitat și a plâns în timpul travaliului, în timp ce vecinele ei, un fel de echipă de moașe amatoare, o alinau și-i dădeau sfaturi, și plecau de lângă ea numai ca să dea vești despre starea ei. Adevărul era că lucrurile nu arătau deloc bine. Femeile cele mai bătrâne și înțelepte erau convinse dinainte că soția lui Stan nu va trăi. Oricum, Mary Thomas nu era de pe insulă și femeile n-aveau prea mare încredere în forța ei. O vedeau pe Mary Thomas în cel mai bun caz ca fiind oarecum alintată, un pic prea delicată, plângăcioasă și timidă. Erau destul de sigure că le va părăsi în mijlocul travaliului și că va muri de durere chiar acolo, în fața tuturor. Cu toate astea, se agitău și-și făceau

de lucru în jurul ei. Se certau una cu alta despre cel mai bun tratament, cea mai bună poziție, cel mai bun sfat. Și când se întorceau iute la casele lor ca să aducă prosoape curate sau gheață pentru femeia suferindă, le spuneau bărbaților lor că situația la casa Thomas e într-adevăr foarte gravă.

Auzind zvonurile, senatorul Simon Addams decise să gătească faimosul său pui cu piper pe care-l credea un leac bun pentru femeile aflate la ananghie. Senatorul Simon era un celibatar în vârstă care locuia alături de fratele său geamăn, Angus, un alt celibatar în vârstă. Cei doi bărbați, ajunși acum la maturitate, erau fiii lui Valentine Addams. Angus era cel mai dur și mai agresiv pescar de homari de pe insulă. Senatorul Simon n-avea nici o legătură cu pescuitul de homari. Îi era frică de mare; nici măcar nu putea pune piciorul într-o barcă. Simon se apropiase cel mai tare de mare pe plaja Gavin, când fusese la un pas de valuri. În adolescență, un bătaș din zonă încercase să-l târască pe doc; Simon îi zgâriase aproape toată fața și era cât pe ce să-i rupă mâna. Îl strânsese atât de tare de gât pe bătaș, că puștiul căzuse inconștient. Cu siguranță senatorului Simon nu-i plăcea apa.

Cu toate astea, era îndemânatic și câștiga bani reparând pentru alți oameni mobilă, capcane de homari și bărci (aflându-se în siguranță pe țărm). Era cunoscut ca un om extravagant și-și petrecea timpul citind cărți și studiind hărți pe care și le comanda prin poștă. Știa multe despre lume, cu toate că nu părăsise Fort Niles niciodată în viața lui. Cultura sa bogată în atât de multe domenii îi câștigase porecla de „senator“, o poreclă care nu era decât pe jumătate batjocură. Simon Addams era un om ciudat, dar era văzut ca o *autoritate* a insulei.

Senatorul credea că o supă de pui bună și piperată putea să vindece orice, chiar și durerile facerii. Așa că pregăti o porție zdravănă pentru soția lui Stanley Thomas, pe care-o admira și de a cărei stare era îngrijorat. În după-amiaza zilei de 28 mai, senatorul a dus la casa familiei Thomas un castron plin cu supă fierbinte. Vecinele l-au lăsat să intre și au anunțat venirea pe lume a copilului. Îl asigurară că toată lumea se simțea bine. Copilul era sănătos, iar mama își revenea, și chiar avea nevoie de acea supă de pui.

Simon Addams s-a aplecat deasupra leagănului unde se afla micuța Ruth Thomas. O fetiță. Un copil neobișnuit de frumos, cu un păr negru și des și o expresie hotărâtă. Senatorul Simon Addams a observat imediat că pielea fetei nu avea culoarea roșie-vineție a bebelușilor. Nu semăna deloc cu un iepure jupuit și opărit. Pielea îi era de un măsliniu adorabil, iar fața avea o expresie prea serioasă pentru un nou-născut.

— O, e un bebeluș minunat, spuse senatorul Simon Addams, și femeile îi dădură voie s-o țină în brațe pe micuța Ruth Thomas.

Cu nou-născutul în brațe, arăta ca un uriaș, iar femeile începură să râdă – un holtei gigantic legănând un copil micuț. Dar în brațele senatorului Ruth scoase un fel de suspin, își strânse buzele și clipi îngrijorată. Senatorul Simon se simți străbătut de un fior de mândrie, ca un bunic. Așa că o legănă și-i gânguri.

— O, e cel mai scump copil, spuse el, iar femeile continuă să râdă. Nu-i așa că-i o comoară?

Ruth Thomas era un bebeluș adorabil și deveni o fetiță foarte dragălașă, cu sprâncene negre, umeri lați și o postură remarcabilă. Încă din primii ani ai copilăriei își ținea spatele drept ca o scândură. Chiar și când învăța să meargă, părea aproape un adult. Primul ei cuvânt a fost un „Nu“ ferm. Prima propoziție: „Nu, mulțumesc!“ Nu era deosebit de încântată de jucării. Îi plăcea să stea în brațele tatălui ei și să citească împreună ziarul. Îi plăcea să fie în preajma adulților și era destul de liniștită încât să stea ore în șir neobservată. Era o băgăcioasă clasa întâi. Când părinții se aflau în vizită la vecini, Ruth stătea de obicei sub masa din bucătărie, mică și tăcând chitic, atentă la fiecare cuvânt. În copilărie i se spunea cel mai des: „Vai, Ruth, nici n-am observat că ești acolo!“

Ruth Thomas trecea neobservată datorită înclinației ei de a observa lucrurile, dar și agitației din jurul ei creată de familia Pommeroy. Domnul și doamna Pommeroy locuiau alături de familia lui Ruth și aveau șapte băieți. Ruth era născută după cel mai mic dintre ei. În tot vacarmul creat de Webster și Conway și John și Fagan și Timothy și Chester și Robin Pommeroy, Ruth aproape că dispărea. Băieții

Pommeroy erau un *eveniment* pe Fort Niles. Cu siguranță că existau și alte femei în istoria insulei care născuseră la fel de mulți copii, dar în zeci de ani și împotriva dorinței lor. Șapte copii născuți în mai puțin de șase ani într-o singură familie atât de înfloritoare păreau aproape o epidemie.

Fratele geamăn al senatorului Simon, Angus, obișnuia să spună despre neamul Pommeroy: „Asta nu-i familie. E o clocitoare.”

Totuși, Angus Addams putea fi suspectat de gelozie, pentru că el n-avea familie, cu excepția excentricului său frate geamăn, așa că întreaga problemă a familiilor fericite ale altor oameni era ca o cangrenă pentru Angus Addams. Senatorul, pe de altă parte, o găsea încântătoare pe doamna Pommeroy. Era fascinat de sarcinile ei. Spunea că doamna Pommeroy arăta tot timpul ca și cum ar fi fost gravidă pentru că nu putea altfel. Dar, adăuga el, își purta sarcina într-un mod grațios și apologetic.

Doamna Pommeroy era neobișnuit de tânără când se căsătorise – nu împlinise încă șaisprezece ani – și-și trăia din plin viața alături de soțul ei. Era tot timpul pusă pe șotii. Tânăra doamnă Pommeroy bea ca o sugativă. Îi plăcea să tragă la măsea. De fapt, băuse atât de mult în timpul fiecărei sarcini, încât vecinii bănuiau că le provocase celor mici leziuni pe creier. Nu se știe de ce, nici unul dintre cei șapte fii Pommeroy n-a învățat vreodată să citească foarte bine. Nici măcar Webster Pommeroy nu putea citi o carte, și el era cel mai deștept din familie.

În copilărie, Ruth Thomas stătea adeseori tăcută în vreun copac și, când se iveau prilejul, arunca pietre în Webster Pommeroy. El arunca pietrele înapoi și-i spunea că e o împruțită, iar ea îi răspundea: „Da? Ai citit asta undeva?” Atunci Webster Pommeroy o dădea pe Ruth jos din copac și-o lovea peste față. Ruth era o față istețită care câteodată nu se putea abține să n-o facă pe deșteapta. Credea că așa sunt lovite peste față fetele deștepte care locuiesc lângă atâția Pommeroy.

Când Ruth avea nouă ani, în viața ei s-a petrecut un eveniment important. Mama ei plecă de pe Fort Niles. Tatăl, Stan Thomas, plecă împreună cu ea. Au plecat amândoi la Rockland. Ar fi trebuit să rămână

acolo doar o săptămână sau două. Planul era ca Ruth să stea o vreme la familia Pommeroy. Numai până când se întorceau părinții ei. Dar în Rockland s-a petrecut un eveniment complicat și mama lui Ruth nu s-a mai întors deloc. La momentul respectiv, detaliile nu i-au fost explicate lui Ruth.

În cele din urmă, tatăl lui Ruth s-a întors, dar nu pentru mult timp, iar ea a trebuit să locuiască multe luni la familia Pommeroy. De fapt rămase la ei toată vara. Ruth n-a fost cu totul traumatizată de acest eveniment, pentru că o iubea pe doamna Pommeroy. Îi plăcea ideea să locuiască la ea. Ar fi vrut să stea cu ea tot timpul. Iar doamna Pommeroy o iubea pe Ruth.

„Ești ca propria mea odraslă!“ îi plăcea doamnei Pommeroy să-i spună lui Ruth. „Ești ca nenorocita de odraslă pe care n-am avut-o niciodată.“

Doamna Pommeroy pronunța cuvântul *odaslă*, gâdilându-i plăcut ca o pană urechile lui Ruth. Ca toți cei născuți pe Fort Niles sau Courne Haven, doamna Pommeroy vorbea cu accentul recunoscut în New England ca Down East – doar cu o șoaptă mai jos decât accentul original al scoțienilor-irlandezi care se stabiliseră la început pe insulă, caracterizat de o ignorare aproape criminală a literei *r*. Lui Ruth îi plăcea cum sună. Mama lui Ruth nu avea accentul acela minunat și nici nu folosea cuvinte ca *nenorocit*, *futu-i*, *rahat* sau *bou*, cuvinte care piperau delicios vorbirea pescarilor și a multe dintre nevestele lor. Și mama lui Ruth nu bea cantități imense de rom ca să devină apoi toată duioasă și iubitoare, cum făcea doamna Pommeroy în fiecare zi.

Pe scurt, doamna Pommeroy o întrecea cu totul pe mama lui Ruth.

Doamna Pommeroy nu era o femeie care să te ia tot timpul în brațe, dar cu siguranță știa să dea ghionturi. Tot timpul o înghiontea pe Ruth Thomas, dându-i câte un bobârnac plin de afecțiune, câteodată atât de puternic, încât o puneă la pământ. Mereu iubitoare. O îmbrâncea pe Ruth numai pentru că Ruth era încă atât de mică. Ruth Thomas încă nu crescuse cu totul, iar doamna Pommeroy o lovea peste funduleț cu o dragoste pură și dulce.

— Ești ca nenorocita de odaslă pe care n-am avut-o niciodată! spunea doamna Pommeroy, apoi un ghiont și apoi – buf! – Ruth se ducea de-a berbeleacul.

Odaslă!

Probabil că doamnei Pommeroy i-ar fi priit o fică după cei șapte fii care-o țineau mereu ocupată. Cu siguranță știa să iubească o fică după ani în șir petrecuți cu Webster și Conway și John și Fagan și așa mai departe, care mâncau cât șapte și țipau ca din gură de șarpe. Când Ruth s-a mutat cu ei, doamna Pommeroy se gândea că i-ar fi prins bine o fică, așa că dragostea ei pentru Ruth era bine cunoscută.

Dar mai mult decât pe oricine altcineva doamna Pommeroy își iubea bărbatul. Îl iubea nebunește pe domnul Pommeroy. Domnul Pommeroy era scund și îndesat, cu mâini mari și grele cât clanțele de la uși. Era încrucișat și umbla cu pumnii în șolduri. Avea o față ciudată și încrețită. Buzele îi erau mereu țuguiate într-o jumătate de sărut. Se încrunta și privea chiorăș, ca și cum ar fi făcut în minte cine știe ce calcule dificile. Doamna Pommeroy îl adora. Când trecea pe lângă soțul ei prin holurile casei, îl prindea de sfârcurile care se vedeau prin maiou. Îl ciupea de sfârcuri și striga „Ciup!“.

Iar domnul Pommeroy striga „Uuu!“ și-apoi o apuca de încheieturile mâinilor și-i spunea:

— Wanda, termină! Urăsc chestia asta!

Apoi:

— Wanda, dacă mâinile nu ți-ar fi tot timpul atât de calde, te-aș arunca naibii afară din casă.

Dar o iubea. Seara, dacă stăteau pe canapea ascultând radioul, se întâmpla ca domnul Pommeroy să sugă o şuviță din părul doamnei Pommeroy ca și cum ar fi fost lemn dulce. Câteodată stăteau ore întregi, ea împletind veșminte din lână, el împletind plase pentru capcanele lui de homari. Între ei, pe podea, era o sticlă de rom din care beau amândoi. După ce doamna Pommeroy bea o vreme, îi plăcea să-și ridice picioarele de pe podea, să și le lipească de soțul ei și să-i spună:

— Picioarele pe tine.

— Nici un picior pe mine, Wanda, răspundea el sec, fără să se uite la ea, dar zâmbind.

Ea continua să-l înghiontească cu picioarele.

— Picioarele pe tine, spunea ea. Picioarele pe tine.

— Te rog, Wanda. Nici un picior pe mine.

(Îi spunea Wanda, cu toate că se numea Rhonda. Gluma se datora fiului lor Robin, care – pe lângă faptul că prinsese obiceiul de prin partea locului de-a nu pronunța *r* la sfârșitul cuvântului – nu putea rosti nici un cuvânt care începea cu *r*. Ani de zile, Robin nu și-a putut spune corect numele, cât despre cel al mamei-sii, nici nu se punea problema. Mai mult, o bună bucată de timp, toți oamenii de pe Fort Niles l-au imitat. Pe toată insula puteai auzi pescari puternici plângându-se că trebuie să-și înoade *cozile*, sau să-și repare *instrumentele*, sau să cumpere un *adio* pentru unde scurte. Iar femeile în toată firea întrebau dacă pot împrumuta *ghebla*.)

Ira Pommeroy își iubea mult soția, lucru lesne de înțeles pentru toată lumea, fiindcă Rhonda Pommeroy era o adevărată frumusețe. Purta fuste lungi pe care și le ridica atunci când mergea, ca și cum ar fi fost o doamnă din Atlanta. Fața ei avea mereu o expresie de uimire și încântare. Când cineva pleca din cameră fie și pentru o clipă, ea își arcuia la întoarcere sprâncenele și spunea, plină de farmec: „Unde-ai *fost*?” Deși avea șapte fii, era tânără și-și lăsa părul lung, ca o fetișcană. Și-l purta ridicat în jurul capul într-un coc ambițios și lucios. Ca toată lumea de pe Fort Niles, și Ruth Thomas socotea că doamna Pommeroy e o adevărată frumusețe. O adora și deseori se prefăcea că e doamna Pommeroy.

În copilărie, Ruth era tunsă scurt, băiețește, și, când își imagina că este doamna Pommeroy, își înnodea un prosop în jurul capului, așa cum poartă unele femei după baie. Dar prosopul de pe capul ei era cocul vestit și lucios al doamnei Pommeroy. Ruth îl puneă pe Robin Pommeroy, cel mai mic dintre băieți, să fie domnul Pommeroy. Cu Robin îi era ușor s-o facă pe șeful. În plus, și lui îi plăcea jocul ăsta. Când Robin era domnul Pommeroy, își strâmba gura cu aceeași schimonoseală a feței ca taică-său și mergea apăsător în jurul lui Ruth cu